

Дневник

(стенографски)

на

XIX^{то} обикновено Народно събрание

Втора извънредна сесия

30. заседание, четвъртък, 25 август 1921 г.

(Открито от подпредседателя Х. Т. Манолов в 4 ч. 10 м. след пладне)

Председателстващ Х. Манолов: (Звъни) Заседанието е открито.

Моля един от г. г. секретарите да провери присъстващите г. г. народни представители.

Зам.-секретар Х. Пенчев (з): (Прочита списъка. От заседанието съответствували следните народни представители: Ариф Агушев, Иван Ангелов, Александър Атанасов, Стефан Бакърджиев, Юсуф Бергански, Димитър Благоев, Лазар Богданов, Константин Бозвелиев, Мустафа Риза-беев, Тодор Булев, Атанас Буров, Христо Ветовски, Дельо Георгиев, Илия Георгов, Иван Гетов, Никола Гешов, Ради Гичев, Мехмедали Исмаилов Гюзелев, Георги Данаилов, Стефан Даскалов, Никола Дейков, Мишко Делянов, Георги Димитров, Васил Драганов, Илия Епчов, Никола х. Иванов, Коста Илиев, Захари Каменов, Тодор Караваневски, Костадин Караджков, Иван Ковачев, Никола Ковачев, Величко Козички, Васил Коларов, Александър Коев, д-р Калчо Консулов, Петър Караков, Тешо Кортенски, Васил Костов, Коста Крагунов, Никола Кънев, Александър Людекалов, Калю Малев, Стефан Манов, Атанас п. Манолов, Енио Марковски, Георги Минев, Неделчо Михалев, Георги Ганев Недков, Димитър Нейков, Стефан Обрейков, д-р Петър Ораховал, Петко Палиев, Станко Панайотов, Иван Пандов, Горан Петков, Димитър Попов, Рачо Попов, Минко Радковски, д-р Никола Сахаров, д-р Марко Сапарев, Никола Сагунджиев, Митю Семев, Коста Сидеров, Щелиян Сокуров, Борис х. Сотиров, Митю Станев, Георги Стойков, Георги Стойнов, Атанас Стойчев, Христо Тодоров, Янаки Тодоров, Владимир п. Томов, Желю Тончев, Петър Филев, Хюсин Хасанов, Стойчо Христов, Кънчо Чамев, Александър Чапрашиков, Крум Чапрашиков, Ахмед Зихни х. Юмеров, Георги Юрданов, Георги Юртов, Димитър Яблански и Ангел Янев)

Председателстващ Х. Манолов: (Звъни) От 216 народни представители присъствуват 91. Има пълното число, за да се счита заседанието за редовно.

Преди да пристъпим към дневния ред, съобщавам на г. г. народните представители, че са постъпили следните заявления за отпуски:

Предложено да се съдейства за отпуската на Яблански, с което иска 20-дневен отпуск, начиная от 25 август. Понеже досега не се е ползвал с отпуск, Бюрото му разрешава.

Т. Теодоров (з): Искам ще гласно с разрешава?

Министър д-р Р. Даскалов: Моля да се гласи за разрешаването на Яблански за 20-дневен отпуск, считан от 25 август.

Т. Теодоров (з): Гласно за разрешаването на Яблански за 20-дневен отпуск, считан от 25 август.

Председателстващ Х. Манолов: (Звъни) Предлагам да се гласи за разрешаването на Яблански за 20-дневен отпуск, считан от 25 август. Понеже досега не се е ползвал с отпуск, Бюрото му разрешава.

От търновския народен представител г. Стефан Манов, с което иска 3-дневен отпуск, считан от 25 август. Бюрото му разрешава.

От търновския народен представител г. Енио Марковски, с което иска 10-дневен отпуск, считан от 25 август. Понеже се е ползвал с отпуск, ще пишем Събранието. Които г. г. народни представители са съгласни да се разрешат на народния представител г. Енио Марковски исканият отпуск, моля, да си вдигнат ръката. Мнозинство, Събранието приема.

От търновския народен представител г. Ради Гичев, с което иска 10-дневен отпуск. Бюрото му разрешава.

От търновския народен представител г. д-р Никола Сахаров, с което иска 3-дневен отпуск, считан от 25 август. Бюрото му разрешава.

От търновския народен представител г. Хюсин Хасанов, с което иска 3-дневен отпуск, за 25, 26 и 27 т. м. Бюрото му разрешава.

От търновския народен представител г. Петър Филев, с което иска 5-дневен отпуск, считан от 25 т. м. Бюрото му разрешава.

От варненския народен представител г. Никола Кънев, с което иска 10-дневен отпуск, считан от 25 т. м. Бюрото му разрешава.

От старозагорския народен представител г. Георги Данаилов, с което иска 6-дневен отпуск, считан от 25 т. м. Бюрото му разрешава.

От плевенския народен представител г. Никола Дейков, с което иска 10-дневен отпуск, считан от 25 т. м. Бюрото му разрешава.

От търновския народен представител г. Станко Панайотов, с което е поискан 4-дневен отпуск, от 7 юлий т. г. Бюрото му е разрешило.

От петричкия народен представител г. Димитър Благоев, с което иска 10-дневен отпуск, считан от 25 т. м. Бюрото му разрешава.

От софийския народен представител г. Борис х. Сотиров, с което иска 2-дневен отпуск, за 25 и 26 т. м. Бюрото му разрешава.

От старозагорския народен представител г. Митко Станев за едnodневен отпyск, за днес. Бюрото му разрешава.

От петричкия народен представител г. Владимир П. Тсмов, с което иска 7-дневен отпyск. Бюрото му разрешава.

От петричкия народен представител г. д-р Петър Ораховац, с приложение на медицинско свидетелство, с което иска едномесечен задграничен отпyск, по болест; прилага документ, че наистина е болен. Който г. г. народни представители са съгласни да се разреши исканият отпyск по болест на народния представител г. д-р Петър Ораховац, моля, да си вдигнат ръката. Мнозинство. Събрашието приема.

От русенския народен представител г. Али-ходжа Ибраимов, с което иска 4-дневен отпyск, считан от 25 т. м. Бюрото му разрешава.

От плевенския народен представител г. Тедор Луков, с което иска 20-дневен отпyск, за последните 20 дена от настоящата сесия. Понеже не се е ползвал досега с отпyск, съгласно правилника, бюрото му разрешава.

От старозагорския народен представител г. Васил Димчев, с което иска, по болезнени причини, 10-дневен отпyск, считан от 1 до 10 юлий т. г., които дни е бил на лекуване в странство. Понеже се е ползвал по-рано с 20-дневен отпyск, ще питам Събрашието. Който г. г. народни представители са съгласни да се разреши на народния представител г. Васил Димчев исканият отпyск, моля, да си вдигнат ръката. Мисзинство. Събрашието приема.

От бургазкия народен представител г. Стефан Бакарджиев, с което иска едnodневен отпyск, за 25 т. м. Бюрото му разрешава.

Съобщавам на г. г. народните представители, че е постъпило питане от видинския народен представител г. Никола Пждарев, адресувано до г. министъра на вътрешните работи и народното здраве, с което пита: първо, кои съображения и данни са го заставили да обяви жилищна криза във Видин, и второ, защо в жилищната комисия са назначени отявлени партизани, които не отговарят на предвидените в закона условия. Това питане ще бъде отправено на надлежния министър да отговори.

Съобщавам на г. г. народните представители, че Министерството на финансите с писмо № 15.514 от 22 т. м. съобщава на бюрото на Събрашието, че оттегля законопроекта за данъка върху имотното състояние.

Съобщавам още, че са постъпили в бюрото на Събрашието следните законопроекта:

От Министерството на земледелието и държавните имоти — предложение за одобрение даденото на Министерството на земледелието и държавните имоти разрешение през 1921 г. да се отпуснат безплатно на настоящелството на читалището-наметник „Отец Паисий“ в гр. Самоков 2.000 куб. м. груб необработен чамов строителен материал от откритите сечища на държавните гори в Радунското реверно лесничество.

От Министерството на народното просвещение — законопроект за национално дарение на поета Панко Церовски.

От същото министерство — законопроект за поставяне бюстове на заслужили на родината ни българи по площадите „Александър Невски“ и „Народното събрание“.

Тези законопроекта ще бъдат отпечатани и раздадени на г. г. народните представители за проучване и поставени на дневен ред.

Минаваме към първата точка от дневния ред, — второ четене законопроекта за престъпните деяния против вътрешния ред, личната или имотна безопасност, в държави.

Министър А. Радов: Комисията не е готова.

Председателстващ Х. Манолов: Г. министъра на правосъдието съобщава, че комисията не е привършила още работата си. Затова ще трябва да минем на следващата точка от дневния ред — първо четене законопроекта за изключителна привилегия на инвалидите.

Моля г. секретаря да го прочете.

Зам.-секретар Х. Пенчев (з): (Чете)

„МОТИВИ

към законопроекта за изключителна привилегия на инвалидите.

Г. г. народни представители! Със законопроекта, който ви се поднася за гласуване, се дава на инвалидите от войната привилегия да продават в царството: тютюневи изделия, цигарени книжки, кибрит, карти за игра, гербови и пощенски марки и пощенски карти. Продажбата на изброшените предмети ще става от инвалидните кооперации само на едро, а от единични инвалиди — само на дребно, като се определят на последните райони, които да осигуряват техната прехрана и таа на техните семейства.

Осуществяването на желанието на правителството да бъде подобро по-скоро материалното положение на инвалидите се забавя досега, понеже бе необходимо да се направи предварително по-обстойно проучване: чрез какви именно законодателни мерки би бил разрешен най-ефикасно този въпрос. Вервам, че с прилагането на мерките, предвидени в законопроекта, който предстои на вашето разглеждане, ще бъде постигната гонената цел, с което ще бъде изпълнено и едно обществено искане, споделяно напълно, както от правителството, така и от целото народно представителство.

София, март 1921 г.

Министър на финансите: М. Турлаков.

„ЗАКОНОПРОЕКТ

за изключителна привилегия на инвалидите.

Чл. 1. Правото за продаване на тютюневи изделия, цигарени книжки, кибрит, карти за игра, гербови и пощенски марки и пощенски карти в целото царство се дава на лично военните инвалиди, при условията, предвидени в закона за тютюна, закона за акцизите и патентовия сбор върху индустрията, закона за изключителното право на държавата да приготвява, внася и продава карти за игра, закона за гербовия налог и закона за пощите, телеграфите и телефоните.

Привилегията се дава постепенно и последователно по категории на инвалидите, като се започне от първата категория, с оглед да не става прекъсване на редовното плащане на тютюневите изделия, кибрита и пр. и да не се създават затруднения на населението при снабдяването му с поменалите артикули.

Чл. 2. Продажбата на изброените в чл. 1 предмети ще става от инвалидните кооперации само на едро, а от единични инвалиди — само на дребно.

Представя се на министъра на финансите да установи начина и условията, при които инвалидните кооперации ще се снабдяват с въпросните предмети и ще ги разпределят между продавачите на дребно-инвалиди, а така също в кои случаи и по какъв начин последните могат да се снабдяват със същите предмети направо от тютюневите фабрики и държавните складове.

Споредите между инвалидните кооперации и отделните инвалиди-продавачи на дребно ще се разрешават от Министерството на финансите по ходатайство на Съюза на инвалидите.

Чл. 3. Привилегията не може да се прехотва на другому по какъвто и да било предлог и продажбата трябва да се извършва лично, а само през време на отсъствие — от некой член на семейството на продавача.

Чл. 4. Населените места се разделят на участъци от комисии, състоящи се от респективния акцизен началник, местния общински комет и един представител на Съюза на инвалидите.

Разпределението на участъци става периодическо и подлежи на одобрение от министъра на финансите.

Разпределението на участъци трябва да става по начин, щото консоматорите да не губят много време, за да си набавят нужните предмети, а продавачите да имат достатъчен район, който да осигурява техния поминък.

Чл. 5. Предвидените в предидущия член комисии ще определят и местата, на които да бъдат построени бутки там, където нема подходящи помещения, в които да се извършва продажбата. За постройката на тия бутки се задължават надлежните общини. Това трябва да стане в срок 6 месеци от деня на утвърждаването протокола за определянето на местата.

Построените от общините бутки ще се отстъпват на инвалидите срещу наем, определен от общинските съвети, надлежно утвърден.

Чл. 6. Привилегиите се дават най-напред на инвалиди, родени в общината, в която сж открити, а след това, ако останат свободни участъци — на инвалиди, записани за членове на същата община, като се започне от ония, които най-напред сж записани, и върви последователно.

Чл. 7. Кои инвалиди ще получават привилегия по този закон, се определят от респективните общински управления и дружества на съюза, с оглед на семейното положение и материалното състояние на заявителите за привилегия. Тези решения се съобщават на надлежните акцизни власти, на които се изпращат списъци на инвалидите, добили право да получат привилегия.

Чл. 8. Ако един инвалид умре и нема друг инвалид да заеме участъка, този последният остава за свободна търговия за неинвалиди.

Също така остават за свободна търговия участъците, които не сж заети от инвалиди, докато се яви кандидат инвалид.

Чл. 9. На ония инвалиди, които получават привилегия по този закон, пенсията се прекратява и се лишават от правото да живеят в Инвалидния дом, считано от деня на получаване привилегията. За тая цел се изпращат в Пензионното отделение списъци на получилите привилегия инвалиди, заедно с пенсионните книжки, а в управлението на Инвалидния дом — само списъци.

Чл. 10. Инвалидите, които получават привилегия, сж длъжни да се подчиняват на всички разпоредения на изброените в чл. 1 закони.

Чл. 11. Когато един инвалид, който е получил привилегия, умре, привилегията се прекратява от деня на смъртта, а на семейството му се дава наследствена пенсия.

Чл. 12. Добилия право на привилегия, ако се откаже доброволно от нея, лишаване се завинаги от правото на такава.

Чл. 13. Вменява се в дълг на всички членове на инвалидните кооперации и на всеки получил привилегия инвалид да следят и преследват нарушителите на изброените в чл. 1 закони, като за всеко забележано от тех нарушения съобщават на най-близката акцизна, полицейска или общинска власт.

Чл. 14. Инвалиди, които получават привилегия по този закон, сж длъжни да регистрират фирмите си и да водят търговски книги, съгласно търговския закон. Иначе привилегията се отнема.

Чл. 15. Онии инвалиди, които извърши или допусне да се извърши в или във от заведението му нарушение, освен наказанията, предвидени в респективните закони, лишаване се завинаги и от правото на привилегия по настоящия закон, без да се възобновяват пенсията му и правото да живее в Инвалидния дом.

Чл. 16. Всички разпоредения, които противоречат на този закон, се отменяват.

Чл. 17. Докато се извърши разпределението на участъците и продажбата на предметите, изброени в чл. 1, сз заеме от инвалиди, тази продажба ще се продължава от досегашните търговци.

Чл. 18. Един правилник, изработен от Министерството на финансите и одобрен сже царски указ, ще определи подробностите по прилагането на настоящия закон“.

Председателствуващ Х. Манолов: Има думата народния представител г. Димитър Анастасов.

Д. Анастасов (к): (От трибуната) Г. г. народни представители! Двете катастрофални войни на България допесоха не само пълно финансово и икономическо разорение, не и колосални жертви, човешки и материални. В първата балканска война имаме убити и ранени до 58 хиляди души, т. е. една десета част от мъжкото население на тази страна е почти изтрито, изгубено, 50 хиляди къщи сж затворени, повече от 500 хиляди сираци и вдовици, а втората война даде колосални жертви — тя даде близо 105 хиляди убити, около 200 хиляди инвалиди и 200 хиляди сакаци и неспособни за работа — всичко около 400 хиляди души. Значи половината от мъжкото население на тази страна биде съвършено изстребено, и за 50 години тази жива творческа сила не може да бъде възобновена. Това сж жертви на буржоазната политика, която действително в първата и втората войни донесе големи национални катастрофи за тази страна. Всички вие тук, г-да, от десно и лево, сте виновници за тези големи национални нещастия. И днес внасяте един законопроект за живите жертви от войната. Но питаме ние: какво направихте досега, какво подобрение внесохте за инва-

лидите, за тия живи жертви на вашата националистическа политика? Нищо не направихте. Досега гласувахте само известни малки закони, дадохте известни просешки инвалидни пенсии на тези нещастници от войната, които вие кичихте с лаврови венци, когато ви бяха полезни. Вие гласувахте за слепите едно облекло, вие дадохте на пленниците, на тези живи жертви, една дажба по два лева, като на просеци. И днес в тая страна инвалидите, пленниците, вдовиците, сираците сж в едно такова положение, че те просто проклинат вашата националистическа политика. Вие всички, българската буржоазия, посите колосална отговорност. Народняци и данковъци от 1912 г., онази Радославова банда от 1915 г., радикали и демократи от 1918 г. от юлий месец насам, заедно с дружбашите, носят безспорно голема отговорност за тези национални нещастия на тази страна. Ние ще ви приковем на позорния стълб и ще издигнем гласа си, за да бъдете демаскирани пред този народ. И днес, когато вие тук, г-да, с един законопроект за изключителна привилегия на инвалидите искате да внесете известно подобрение за тия нещастници, вие просто се гаврите с тех. Това е една цинична гавра. Те сж дошли до просешка тояга, тържнали сж да просят по улиците, и вие нищо не направихте за тех. Ето защо, като не отричаме правото им да живеят, ние нема да се обявим против техната защита — напротив, нашата парламентарна група вдига своя глас в защита, но ние сметаме, че това, което върши българското правителство с този законопроект, е просто една цинична гавра. Вие внесохте през май месец един законопроект за подпомагане пострадалите от войната. Въпроса не е да се даде известна пенсия на инвалидите, на тия живи жертви без ръце, без крака, които вие овихте с лаврови венци, въпросът е от грамадно социално значение. Това сж жертви на войната — пленници, вдовици, сираци, това сж близо 400-хиляден народ, който влечи и проклина всяка съдба. Въпроса не е само за инвалидите. Въпросът е общ — това е една социална проблема, която вие не сте кадърни да разрешите. Вие, земеделското правителство, лавирате с тая политика. Внесохте законопроект още през май месец за подпомагане пострадалите от войната; ние искахме една дирекция за грижи, но този законопроект вие оставихте под мандера да умре; с него е свършено, той е мъртва буква. След туй гласувахте една сума от 3 милиона лева помощ за сираците, хвърлихте едно подаване, като по този начин искахте да разрешите цялата проблема за защита на тези деца. След туй гласувахте по един чифт обуца на осакателите, дадохте им, като на просеци, една милостиня и най-подире гласувахте друг един закон за даване дажба по едногодишно облекло на инвалидите от войната. С туй решихте ли обществената проблема, решихте ли въпроса за помощта на инвалидите? Безспорно, че не. Не е въпрос да се даде една просешка инвалидна пенсия — най-големата е 1.200 л., втората категория 720 л. и третата 360 л. — една мизерна помощ, с която не може десет дни да се изхранят един инвалид. Ние искаме пълна защита, но не по този път на палнигивни, не по този път да се наредира пред тия нещастници от войната, за да се има техното доверие, защото вие, дружбашкото правителство, сте големи майстори на това: преди да дойдете на власт обещавахте златни гори и плашници, обещавахте, че ще внесете подобрение, една истинска защита на жертвите от войната, обаче вие туй не направихте, и не сте кадърни нищо да направите.

И. Гетов (з): Немаме руски рубли.

Д. Анастасов (к): Това, което вие внасяте днес, е една демагогия, е една цинична гавра. Защото, г-да, в България има всичко 36 хиляди инвалиди, неспособни за работа; от статистиките, които имаме ние, установява се, че има около 8 хиляди тютюнопродавачи; вие искате с този законопроект да дадете изключителна привилегия на тия хора да продават тютюн, цигарени книжки, карти за игра, гербови марки; е добре, от 36 хиляди души ще останат без привилегия 32 хиляди — сже закона тютюнопродавачите се намаляват на 4 хиляди — значи само 4 хиляди ще се ползват от привилегията. Останалите ще бъдат лишени от всеко средство на защита. Значи самият законопроект, който ще стане закон, не дава пълна гаранция, че всички инвалиди в тая страна, станали неспособни да прехранват себе си и семействата си, ще могат да се ползват от облагите му, защото не можете да дадете на 36 хиляди души привилегията да продават тютюн. От тютюневите изделия, съгласно данните, се добива печалба 24 милиона лева. Като се приеме, че се консумира около

3 милиона килограма тютюн и за около 3 милиона цигарени книжки, получава се чиста печалба от държавните привилегии 30 милиона лева. Тези 30 милиона лева ще ги разделите на 4 хиляди души. Следователно на всеки инвалид, даже при тия благоприятни условия, в които вие сметате, че ще го поставите, ще давате по една годишна печалба не повече от 7.500 лева. Е добре, не е ли това една цинична гавра със съдбата на тия хора? Ето защо, ние издигаме глас за истинска защита, но не по този път на дребни реформи, с които искате да закриете вашата политика, на демагогия, а искаме една дирекция за социални грижи, която да защитава венчки нещастници от войната. Това сж инвалидите, това сж сираците, това сж всички онези неспособни за работа, които вие, българската националистическа буржоазия, тласнахте в тази война и ги оставихте сакаци, глухи и неспособни да прехраят семействата си. Вие носите тая колосална отговорност и ние от тази трибуна на Парламента искаме да демаскираме вашата демагогия. Вие по този начин хвърляте една заблуда. Вие даже си служите в този Парламент против нас и казвате, че това сме ние, Комунистическата партия, виновниците за нещастията на пленниците и заложниците. Е добре, вие с тази диверсия искате да хвърлите прах в очите на масите, за да не видят истинските виновници на този погром. Вие казвате, че ние сме пречили на техното завръщане; вие по този начин отбегвате от отговорност. Вие хвърляте вината върху други, народници върху дружбани, дружбани върху демократи, демократи върху радослависти, и в този Парламент досега не се виде истинския виновник на националното нещастие. Затова ние сме дошли тук да ви демаскираме. И дружбани, и радикали, и широки социалисти, вие бехте наедно и поддържахте кървавото дело на Радославова, вие го крехте на власт, следователно вие сте, които носите отговорност пред тези нещастници от войната.

Х. Пенчев (з): И вие бехте за Радославова.

Д. Анастасов (к): Ние ви демаскираме тук като партия.

Г. Колев (з): От вас беха прокурорите.

Д. Анастасов (к): Ето защо, ние, далеч от мисълта да издигаме глас против защитата на нещастниците от войната, искаме истинска защита и нашите искания се свеждат не до палнативи, не до такива реформи, които просто заблуждават, но нашите искания сж тези: да се създаде един специален институт, една дирекция за социални грижи, която да защитава интересите на венчки жертви от тази кървава война. Комунистическата организация на инвалидите не за пръв път е внасяла в този Парламент своите искания, тя ги е издигала високо, но вие сте безчувствени, вие имате каменен сърце, като буржоазия, вие не вземате под внимание този акт, вие не се вълнувате в техния глас и венчки техни искания оставяте без последствие. (Чете) „Държавата, респ. обществото, трябва да се грижи, от друга страна, за венчки жертви от войната, производството и природата. Едно министерство за социални грижи трябва да вземе под своя защита венчки инвалиди, както и семействата на венчки жертви от войната, производството и природата. Из областта на социалните грижи трябва да се прогони унижаващата човешкото достойнство частна благотворителност и подаянията на частни лица и дружества. Пред вид на това, че създаването на подобно министерство за социални грижи е свързано с измененията на конституцията, организацията иска да се основе дирекция за социални грижи при Министерския съвет, която да обедини венчки фондове, отдели и учреждения за социални грижи из другите министерства, както и частните дружества, които се грижат да облекчат положението на венчки жертви от войната, природата и производството, както и техните семейства. Ето защо, държавата трябва да дава задължителна държавна помощ, давана по рационален начин за неработоспособните и падналите в нужда маломотни и работници, която помощ трябва да има за цел да подкрепи падналите в нужда, и ако е възможно, да го възвърне към трудовия живот, да участвува в производството, а ако поради инвалидността му стане свършено неработоспособен, да му се дадат нужните средства за живеене, ако таква той нема (от капитал или други приходи)“.

Затуй нашата организация на инвалидите изпява тия искания, които не за пръв път изнася в българския Парламент. (Чете)

„I. Подкрепа на полуработоспособни.

1. Да се открият специални професионални училища за всички възрастни полуработоспособни, жертви на войната, природата и производството. Издръжката и подготовката им да става за сметка на държавата в специални училища — комуни и приюти.

2. Свършките училищата да се насърчават към образуване на производителни и потребителни кооперации, субсидирани от държавата.

3. Желаещите да се занимават със земледелието и клоповете му, след завършване на специални професионални училища, могат да си образуват земеделчески потребителни кооперации, подкрепени от държавата със земя и инвентар, без право на лична собственост за предаване и залагане.

4. В горепоменатите производителни кооперации могат да вземат участие вдовците и семействата на загиналите във войните и в производството работници и маломотни .

5. До създаване на подобни кооперации и до подготовката на пострадали да участвуват в тех, да се отпуска за инвалиди или за вдовциата на загиналия пенсия по 600 л. месечно и по 100 л. за всеки неработоспособен член в семейството му.

6. От пенсия се лишават всички ония, които живеят от експлоатацията на чужд труд и имат приходи по-големи от 12.000 л.

II. Подкрепа на неработоспособните.

1. На всеки живущ от своя труд, когато се лиши от работоспособността си, както и на венчки инвалиди от войната, лишени от работоспособност и имат нужда от чужда помощ, трябва да се дава пенсия в размер на един минимум, необходим за съществуването техно и на семействата им, а именно: 800 л. месечно и по 100 л. за всеки неработоспособен член в семейството му.

2. Сжщата пенсия получават вдовците и сираците от войната, ако сж неработоспособни.

3. Да се отворят инвалидни домове, приюти и лечебници (санаториуми)“.

Сегашният Инвалиден дом не е дом, дето инвалида може да намери състрадание и почивка; то е един мъчилищен дом. Ние имаме случаи, където инвалидите се разкарват като негодни из целата страна, и даже в тоя случай не ще бъде зле да ви процитирам окръжното на г. Стамболийски по военното ведомство от м. януарий. Той запрещава на инвалидите в България да ходят в София и разрешава, че в софийския Инвалиден дом сж дошли толкова много инвалиди, които искат само да видят София, пошурели, дошли им кефа, без да вземе пред вид, че тия хора без крака и ръце сж дошли в София, защото имат нужда от лекуване, и когато отидат там, те просто трябва да чакат цели дни, те сж малтретиращи, надени, разкарвани. Това е то българската буржоазия, която не само че не дава никаква реална помощ, по която мъчи и терзае своите собствени чада, за нещастията на които тя е отговорница, защото чрез своята национална политика ги е докарала до това положение, а това е цинична гавра. По-нататък нашата организация на инвалидите иска да се създадат ортопедически работилници, не една, а няколко, които да имат прицелна точка да правят крака и да дават помощи на нуждаещите се; това е от грамадно значение. Но вие, г-да управници, които днес държите властта, какво направихте? Вие само термозите и мъчите тези нещастни хора. И това окръжно на вашия министър-президент и министър на войната е една цинична гавра с тия нещастници. Те венчки проклинат тая политика, тая гавра. Те знаят, че докато вие държите властта, докато вие защитавате интересите на селската буржоазия, на банкерите и лихварите в тая страна, вие никаква реална помощ не можете да донесете на тия нещастници, защото сте чужди на тоя народ. Вие го хвърлихте в една кървава война. Вие собствено и сега сте чужди на него, защото защитавате чужди интереси, защото брамите чужди кесии и не се интересувате от страданията на тоя народ. Ето защо, те напуцат вашите редове и се редят под червеното знаме на комунизма, . . .

Х. Пенчев (з): И ще цъфнат!

Д. Анастасов (к): . . . като сметат, че само той ще им донесе един ден трайно подобрене на техното положение. (Възражение от десницата) Там е спасението за тех. И затуй нашите организации на инвалидите и младежите

от ден на ден стават по-гъсти, техните редове растат всеки ден, стават по-големи и по-плътни, . . .

Х. Пенчев (з): Не е верно това, което говорите.

Д. Анастасов (к): . . . за да могат един ден чрез своя собствена борба да свалят вашата управа, да наложат своята воля и да защитят интересите си. (Възражения от десницата) Ето защо ние сметаме, че по този начин вие хвърляте само прах и заблуда, а не внасяте никакво подобрение в положението на инвалидите с този законопроект. В мотивите на законопроекта вие казвате, че трябва да се внесе бързо един закон, който да подобри техния положение. Вие казвате, че продажбата на изброените предмети ще става от инвалидните кооперации само на едро, а от единичните инвалиди — само на дребно. Къде са тези инвалидни кооперации? Създадени ли са тези кооперации?

Неню от земеделците: „Напред“, „Освобождение“.

Д. Анастасов (к): Това е демагогия, вие просто ги заблуждавате. Вие хвърляте една диверсия срещу тях и по този начин инвалидите ще има много да чакаят, за да вземат продажбата на тютюна, цигарените пички, картите за игра, гербовите и пощенските марки и карти и по този начин да изхранят себе си и своите семейства.

Независимо от туй, по привилегиите, които ще давате, ще ги давате постепенно, като нафура, полека-полека — изедни път не може, за да не се дерашира продажбата на цигарената хартия и тютюна — като се започне от най-първата категория инвалиди и се върви постепенно към втората и третата категория. (Чете) „Предостави се на министъра на финансите да установи начини и условията при които инвалидните кооперации ще се създават с въпросните предмети и ще ги разпределят между продавачите на дребно — инвалиди, а така също в кои случаи и по какъв начин последните могат да се снабдяват със същите предмети направо от тютюневите фабрики и държавните складове“. Тая привилегия, която давате на инвалида, е лична. Когато инвалидът умре, когато той престане да живее, престава и самата привилегия. Вие се деинтересирате от неговата жена и от неговите деца — те остават на произвола на съдбата. И по такъв начин оная мизерия, която сега господствува в Инвалидния дом, в неговото семейство, безспорно ще слеза и след неговата смърт. Къде е протекцията на инвалидите, къде е грижата за тях? Безспорно е, че няма никаква грижа. (Чете) „Населените места се разделят — казва законопроектът — „на участъци от комисни състояния се от респективните акцизни началници, местния общински комитет и един представител на съюза на инвалидите. Разпределението на участъците става периодически“ — и ще трябва да се има пред вид да не се попречи на интересите на консоматорите. Комисните, предвидени по този начин, ще разпределят и местата, където ще бъдат построени бараките. За постройка на тия бараци се задължават надлежните общини. С това, безспорно, на общините се създава една голема грижа. Вжн от това, че общините нямат финансови средства, нямат никакви ресурси, но чрез тоя законопроект за тях се създава още един нов баласт, още един нов товар — да строят инвалидни домове. По този начин държавата стеснява всичкия товар на други плещи. Вие се деинтересирате и стоваряте всичко на общините — те трябва да се грижат да построят инвалидни бараци и домове. Вие виждате как наистина се грижите майчински и бащински в тая област! Наистина, вие проявявате тая голема грижа, но инвалидите разбират вашите грижи и вашите старания; те много добре и ясно виждат кои интереси днес защитавате и на кой Господ служите. Затова, както ви казах, те вече избират друг път — пътя на революционната борба, пътя на комунизма.

Привилегиите, които вие им давате като милостиня, като подаяние, като на просеци — тъй поне вие ги третирайте в законопроекта — вие ги давате най-напред на онези инвалиди, които са родени в общините, дотогава инвалидните бараци и домове са открити, а след това, ако останат свободни, вие ги давате на други инвалиди; ако няма свободни, той пак ще бъде инвалид, той пак ще ходи да проси, пак ще бъде гладен и бос и пак ще живее от подаяния. По такъв начин вие не внасяте никакво подобрение в неговия живот.

(Чете) „Кои инвалиди ще получават привилегия по този закон, се определя от респективните общински

управления и дружества на съюза с оглед на семейното положение и материалното състояние на заявителите за привилегия“. Следователно там, където наистина вие ще срещнете инвалид, който принадлежи на една друга политическа партия — напр., ако е комунист — безспорно е, че този инвалид, който е без крака и ръце, нема да получи привилегия, защото в законопроекта вие давате привилегиите само на онези, които са благонадежни, както според закона за жандармерията, приемате само дружбащи, членове на вашия съюз, но не приемате ония, които принадлежат на друг политически лагер.

Ето вашия законопроект за привилегии на инвалидите, в защита на тези живи жертви от войната! Ако инвалидът умре и нема друг инвалид, тогава неговото място, неговата барака остава свободна и там ще се пири пак свободната търговия. И ако един ден всички инвалиди умрат, безспорно, че всички бараци, всички будки остават свободни и пак свободната търговия ще заживее, а децата и жените на тези хора ще останат без всекаква защита и без всекакъв подслон. За тях държавата не проявява никаква грижа и нема защита на техните интереси.

Независимо от това, инвалидите трябва да се съобразяват със закона за тютюна и с всички останали акцизни закони в страната. Ако некой инвалид се провини, безспорно, не само му се отнема привилегиата, но и жестоко се наказва. Независимо от това, че е останал без крака и ръце, че той е нещастник, че неговото семейство гладува, по тук е този драконовски законопроект, с тая цинична гавра, вие дохождате още повече да влошите положението на инвалида — вие ще го преследвате, защото той наистина може-би се е проявил спремо фискалните и акцизни закони, ще му турите глоба, ще го накажете с тъмничен затвор.

Ето запово, законопроекта, който вие внасяте в Парламента и одобрението на който искате, е един законопроект, по който нашата парламентарна група не може да даде своето одобрение. Напротив, ние сме за защита на инвалидите, по за една истинска, рационална защита, която да обема не само живите жертви на войната, но и вдовиците и сираците.

Министър д-р Р. Даскалов: Сигурно, каквато е в Русия?

Д. Анастасов (к): Това е една дирекция на социални грижи, която да даде един споен живот на всички жертви от войната. Само по този път може да се защитят техните интереси. Но вие — от десно и от лево — не сте кадрини да направите тази колосална реформа. Вие можете да харчите милиарди, вие изтървате милиони за други цели, вие давате каквото иска Репарационната комисия — и ако ще тя, вие и друго ще дадете; вие гласувате колосални кредити за военни нужди, за жандармерия, против разбойниците и за други цели, но за една защита на нещастниците от войната вие не сте кадрини, защото защитавате други интереси. Днес в тоя Парламент отлево и отдесно се хващате за гушите, вие се борите с Теодор Теодорова, с Малинова, с Данева, но това са ваши котерийни борби. Когато дойдете да се борите против вашия общ враг и когато видите неговия призрак, тогава вие, отдесно и отлево, сте един фронт, вие се борите против нас, като истински врагове. Вие, следователно, и днес се борите помежду си върху почвата на дребнавни, котерийни интереси, кой да вземе плячката, кой да вземе властта — там е всичкият въпрос! И ако един Теодоров заявява тук, в Парламента: „И ние сме търговци, и ние искаме част от тази печалба“, то е защото той вижда, че всичката облага от властта, че всичката печалба от продажбата на зърнените храни отива в джоба само на селската буржоазия.

Ето защо, ние казваме, че от вас, отдесно и отлево в този Парламент, днес не можем да очакваме никаква подкрепа на работните дребни маси. Инвалидите в тая страна, безспорно, знаят, че в този Парламент господствуват интересите на едрата буржоазия, че тук партиите на тази буржоазия се борят така, както на 24 май. Вис, дружбащото правителство, с вашата жандармерия, с вашите детективи, а тия тук — Теодоровци, Малиновци, Даневци и техните синове — требваше да палят нашите домове, да разниват нашето богатство — там бехте еднодушни, там бехте едно. И, следователно, между вас и нас има една бездънна, колосална пропасть, която ни дели. Между вас има не само допирни точки, а има и общи интереси. И когато революционната вълна ви за-

страшава все повече и повече, тогава вие сте един фронт прстив нас и се борите наедно. Това е вашето управление. Това е всички въпрос в Парламента, и днес аз вервам, че за този законопроект ще гласува Теодор Теодоров, ще гласува Малинов, ще гласуват радикалите, защото между тях и вас няма разлика. Вие, бих казал, сте един фронт срещу работните маси, инвалидите и заложниците, които дадохте, за да брачите вашите кесии и кожи и за да приключите вашата гибелна политика. Днес те са нареждат под червеното знаме на комунизма, те стават една сила, която бавно, но сигурно се издига и която днес или утре ще ви срине, за да издигне съветите на работниците и селяните, и по такъв начин ще създаде една държава, една власт, която ще защитава интересите на широките народни маси, а не интересите на малка част от банкери, лихвари и селски дружбани, които са дошли днес само да праят, обират и тормозят. (Ръкопляскане от комунистите)

Председателстващ Х. Манолов: Понеже няма записани да говорят други г. г. народни представители, ще гласуваме.

Който приемат на първо четене законопроекта за изключителна привилегия на инвалидите, моля, да си вдигнат ръката. Мнозинство. Събрането приема.

Министър д-р Р. Даскалов: Моля да се премине към точка четвърта от дневния ред.

Председателстващ Х. Манолов: Има предложение от министъра на търговията и труда да се пререди дневния ред, като се премине на четвъртата точка от дневния ред. Който приемат предложението да се пререди дневния ред и да се премине на точка четвърта, моля, да си вдигнат ръката. Мнозинство. Събрането приема.

Моля г. докладчика да докладва на второ четене законопроекта за поощрение на родната литература и изкуство.

Докладчик И. Гетов (з): (Чете)

„З А К О Н

за поощрение на родната литература и изкуство“.

Председателстващ Х. Манолов: Който приемат заглавието, моля, да си вдигнат ръката. Мнозинство. Събрането приема.

Докладчик И. Гетов (з): (Чете)

„Чл. 1. Министерството на народното просвещение има върховната грижа за развой на литературата и художествата, както и за развой на всички учреждения, като театри, кинематографи и др., които стоят в непосредна връзка с тях.“

Председателстващ Х. Манолов: Който приемат чл. 1, според доклада, моля, да си вдигнат ръката. Мнозинство. Събрането приема.

Докладчик И. Гетов (з): (Чете)

„Чл. 2. Тази грижа министерството осъществява: а) като поощрява литературните и художествени произведения, както и свързаните с тях учреждения, чиято обществена служба е нескъпена, и б) като взема мерки против ония, които преднамерено са насочени срещу обществената и лична праведност.“

Председателстващ Х. Манолов: Който приемат чл. 2 според доклада, моля, да си вдигнат ръката. Мнозинство. Събрането приема.

Докладчик И. Гетов (з): (Чете)

„Чл. 3. Първата задача министерството постига чрез награди и откупвания на произведения от родната литература, както и чрез конкурси за пластическите и музикалните изкуства. Необходимите за това суми то предвижда ежегодно в бюджета си.“

Председателстващ Х. Манолов: Който приемат чл. 3 според доклада, моля, да си вдигнат ръката. Мнозинство. Събрането приема.

С. Костурков (р): Четете по-високо.

Докладчик И. Гетов (з): Вие неете ли закон пресека?

С. Костурков (р): Не.

Докладчик И. Гетов (з): (Чете)

„Чл. 4. Министерството дава литературни награди за драматически и музикални произведения, за романи, повести, стихотворни сборки и сборници от разкази.

„За драматически и музикални произведения, както и за такива на пластическите изкуства, министерството урежда и конкурсен“.

Председателстващ Х. Манолов: Който приемат чл. 4 според доклада, моля, да си вдигнат ръката. Мнозинство. Събрането приема.

Докладчик И. Гетов (з): (Чете)

„Чл. 5. Литературните и драматически произведения се оценяват от специална комисия, назначена от Министерството на народното просвещение. Тя се състои от началника на културното отделение, като председател, от директора на Народната библиотека, от директора на Народния театър, от един член на Академията на науките и от един професор от историко-филологическия факултет, последните двама посочени от съответните колегии.

„Тази комисия е длъжна да проучи всеко по-значително произведение, което е излезло през годината, без да е представено от автора или от друго лице, да прегледа издателните за конкурс ръкописи и най-късно до 15 февруарий следната година да представи в Министерството на народното просвещение мотивиран писмен доклад с оценка за прегледащите съчинения.

„Забележка. Автори, чиито съчинения не са прегледани от комисията, могат да поискат това чрез министъра на народното просвещение“.

Председателстващ Х. Манолов: Който приемат чл. 5 според доклада, моля, да си вдигнат ръката. Мнозинство. Събрането приема.

Докладчик И. Гетов (з): (Чете)

„Чл. 6. При конкурсите за пластически и музикални произведения министерството назначава за всеки вид още по две вещи лица, които имат право на глас“.

Председателстващ Х. Манолов: Който приемат чл. 6 според доклада, моля, да си вдигнат ръката. Мнозинство. Събрането приема.

Докладчик И. Гетов (з): (Чете)

„Чл. 7. Наградите се дават само за оригинални произведения, чиито автори са българи и български подданици“.

Председателстващ Х. Манолов: Който приемат чл. 7 според доклада, моля, да си вдигнат ръката. Мнозинство. Събрането приема.

Докладчик И. Гетов (з): (Чете)

„Чл. 8. Докладите на комисията се публикуват задължително официалния орган на министерството“.

Председателстващ Х. Манолов: Който приемат чл. 8 според доклада, моля, да си вдигнат ръката. Мнозинство. Събрането приема.

Докладчик И. Гетов (з): (Чете)

„Чл. 9. Ако няколко или всички награди не се дадат поради липса на достойни за награда произведения, сумите се придават към „Фонда за поощрение на родната литература и изкуство“, който се учредява при Министерството на народното просвещение“.

Председателстващ Х. Манолов: Който приемат чл. 9 според доклада, моля, да си вдигнат ръката. Мнозинство. Събрането приема.

Докладчик И. Гетов (з): (Чете)

„Чл. 10. Върху наградите не се правят никакви запови или одржки за каквито и да било данъци“.

Председателстващ Х. Манолов: Който приемат чл. 10 според доклада, моля, да си вдигнат ръката. Мнозинство. Събрането приема.

Докладчик И. Гетов (з): (Чете)

„Чл. 11. Освен чрез награди, Министерството на народното просвещение подпомага писателите, художниците и музикантите още: а) като дава субвенции и командировки в странство на заслужилите от тях, и б) като открива и издава някои от съчиненията им за широко разпространение сред обществото“.

Председателстващ Х. Манолов: Които приемат чл. 11 според доклада, моля, да си вдигнат ръката. Мнозинство, Събрането приема.

Докладчик И. Гетов (з): (Чете)

„Чл. 12. За запазване личната и обществена нравственост, министерството контролира чрез училищните власти всички оригинални и преводни литературни произведения, всички оригинални картини и репродукции, висящи у нас от чужбина, както и всички частни театрални и кинематографни представления.“

„Тази грижа се възлага на комисията, предвидена в чл. 6, и натоварените за целта органи. Тя е одобрение на Министерството на народното просвещение, има право да спре разпространението на всяко произведение или даването на кинематографно или театрално представление, щом то е насочено срещу личната или обществена нравственост“.

Председателстващ Х. Манолов: Които приемат чл. 12 според доклада, моля, да си вдигнат ръката. Мнозинство, Събрането приема.

Докладчик И. Гетов: (з): (Чете)

„Чл. 13. Съчинения, преводи и картини, които съзбрадени по настоящия закон, се конфискуват, а разпространителите на такива произведения се наказват с глоба от 500—10.000 л. или със затвор от 1—6 месеци. Глобата отива за увеличение на „Фонда за поощрение на литературата и изкуствата“. Кинематографите и театрите внасят целия сбор от дадените вече представления.“

„Укривателите и разпространителите на конфискувани произведения се наказват само със затвор от 6 месеци до 1 година.“

„В случай че издателът е неизвестен, на печатаря се налага глоба от 1.000 до 20.000 л. Ако е неизвестен и той, глобява се разпространителя в същия размер“.

Председателстващ Х. Манолов: Които приемат чл. 13 според доклада, моля, да си вдигнат ръката. Мнозинство, Събрането приема.

Докладчик И. Гетов (з): (Чете)

„Чл. 14. Наложената глоба се събира веднага от местните финансови власти, щом им се прати постановление, подписано от министъра на народното просвещение. Тази глоба подлежи на обжалване само пред мировия съдия, който е длъжен да се произнесе най-късно една седмица след получаването на тълбата. Неговото решение е безапелационно“.

Председателстващ Х. Манолов: Които приемат чл. 14 според доклада, моля, да си вдигнат ръката. Мнозинство, Събрането приема.

Докладчик И. Гетов (з): (Чете)

„Чл. 15. Настоящия закон влиза в сила от 1 юлий 1921 г.“

„За неговото приложение се изработва особен правилник от министъра на народното просвещение и одобрен от Министерския съвет“.

Председателстващ Х. Манолов: Които приемат чл. 15 според доклада, моля, да си вдигнат ръката. Мнозинство, Събрането приема.

Които приемат на второ четене законопроекта за поощрение на родната литература и изкуство, моля, да си вдигнат ръката. Мнозинство, Събрането приема.

Министър д-р Р. Даскалов: Моля да се премине на петата точка.

Председателстващ Х. Манолов: Минаваме към следващата точка от дневния ред: Предложение за одобрение договора за бъдещите правоотношения между държавата и Българското търговско параходно дружество във Варна.

Моля г. секретаря да го прочете.

Секретар И. Гетов (з): (Чете)

„МОТИВИ

към решението за одобрение договора за бъдещите правоотношения между държавата и Българското търговско параходно дружество във Варна.

Г. г. народни представители! Правоотношенията между държавата и Българското търговско параходно дружество се уреждат въз основа дружественния устав-закон за съставяне на дружеството, утвърден с указ № 257 от 15 декември 1892 г. и законите за изменение и допълнение устава на дружеството, утвърдени с укази № 63, 23 и 144 от 27 февруарий 1897, 8 януарий 1904 и 25 март 1907 г.

Предвидения в чл. 5 от устава 20-годишен срок за трайно на дружеството изтече на 15 март 1913 г. и на тази дата, съгласно чл. 47 от същия устав, дружеството трябва да ликвидира, ако акционерите не вземеха решение за продължаване срока за съществуването му. Обаче, на основание законите за мораториума от 17 декември 1912 г. и 28 юлий 1914 г. и закона за отменяване закона за мораториума от 6 май 1921 г., този срок се продължи до 30 август 1921 г.

Понеже, по решение на акционерите, Българското търговско параходно дружество ще продължава да съществува и за бъдеще, правителството, имайки пред вид големите заслуги, които то допринася на страната, като създава по-големо съобщение между нашите и чужди брегове, извършва каботажната служба, съдейства за намаление навлото и способствува във висша степен за развитието на нашата износна търговия, реши да окаже на това дружество оная подкрепа, която налагаат стопанските интереси на страната.

За уреждането бъдещите правоотношения между държавата и дружеството, правителството, като изхожда от съображението, че устава трябва да урежда работите на дружеството от вътрешен характер, сключи с Българското търговско параходно дружество приложения тук договор, който имам чест да внеса в почитаемото Народно Събрание за разглеждане и одобрение.

Гр. София, 8 юлий 1921 г.

Министър на железниците, пощите и телеграфите:

А. Ботев“.

„ПРОЕКТОРЕШЕНИЕ

за одобрение договора за бъдещите правоотношения между държавата и Българското търговско параходно дружество.

„Член единствен. Одобрява се сключения между българското правителство и Българското търговско параходно дружество договор за бъдещите им правоотношения, както следва:

„Българското правителство, от една страна, и Българското търговско параходно дружество, от друга страна, сключихме настоящия договор за следното:

„Чл. 1. Параходното дружество се задължава, докато трае настоящия договор, срещу плащаната по чл. 2 субвенция да поддържа редовно следните линии:

„а) Крайбрежна: Варна—Месемврия—Ахтопол—Созопол—Бургаз и обратно, Бургаз—Василико—Ахтопол и обратно при скорост най-малко 8 мили в час, най-малко два пъти седмично и поне 80 рейса в годината.

Пристанищата Василико и Ахтопол ще бъдат посещавани най-малко веднаж през седмицата.

„б) Цариградска: Варна и Бургаз за Цариград и обратно, при скорост поне 9 мили в час, най-малко веднаж в седмицата и поне 44 рейса в годината.

„в) Архипелагска: Варна и Бургаз за Цариград и Архипелага и обратно, при скорост 9 мили в час и най-малко 2 пъти през месеца.

„г) Египетска: Варна и Бургаз за Цариград—Архипелага—Египет—Сирийския брег и обратно, при скорост 10 мили в час, поне веднаж в месеца и най-малко 10 рейса през годината.

„Забележка I. Означената скорост в отделните линии е задължителна при набавяне на нови параходи, а докогато бързината си остава оная, която могат да развият сегашните дружествени параходи.“

„Забележка П. Освен Крайбрежната и Цариградската линии, които понастоящем се поддържат от дружеството, времето за започването останалите редовни линии се определя по взаимно съгласие.

„Чл. 2. Субсидирането на дружеството за уговорените в чл. 1 на тоя договор линии става в следните размери:

„а) за Крайбрежната линия по 450 л. на миля за 16.800 проплувани морски мили максимум през годината, а за ония, проплувани в повече, субсидията се намалява с 20%.

„б) за Цариградската линия по 450 л. на миля за 16.290 проплувани мили, а за ония, проплувани в повече, субсидията се намалява с 25%.

„в) за Архипелагската линия по 675 л. на миля за 31.356 морски мили максимум през годината, а за проплуваните в повече субсидията се намалява с 20%.

„г) за Египетската линия по 750 л. на миля за 26 220 проплувани морски мили максимум, а за проплуваните в повече субсидията се намалява с 15%.

„д) за всички други нередовни линии, направени във от посказаните по-горе линии от българските и чуждестранни пристанища по 3 л. на миля за 5.000 проплувани морски мили годишно, а за проплуваните мили в повече субсидията се намалява с 30%.

„Забележка I. Субсидията се плаща в края на месеца в български левове по паритетния курс на английската лира — 25.2215 л. за една английска лира, т. е. субсидията се обръща в английски лири по казания паритетен курс 25.2215 л. и полученото произведение се изплаща по средния курс на Сесийската борса в български левове, в края на месеца, за който се изплаща.

„Забележка II. Българското търговско параходно дружество се ползва с венчки общи и специални облаги, предвидени в закона за насърчение местната индустрия.

„Чл. 3. Параходите, които извършват нередовни рейси, на отплаване и връщане, трябва да се отбват на българското пристанище, което се счита за изходна точка до местоназначението на парахода и обратно.

„Когато страната се намери във война, или когато некой редовен или извънреден морски път, вледствие на война с друга държава, карантина и други подобни, е закрит и по тая причина дружествените параходи не ще могат да извършват по-предпознатите свои рейси, правителството плаща на дружеството субсидия в размер 50% от оная, предвидена в чл. 2, за максимум проплувани мили, която би му се следвала за времето с редовни рейси, в случай, че от извършеното пътуване не се придобие той размер на субсидията.

„Чл. 4. Нужния кредит за субсидиране на Българското търговско параходно дружество правителството предвижда ежегодно в бюджета на Министерството на железниците, пощите и телеграфите.

„Чл. 5. Българското търговско параходно дружество не може да купува и продава параходи, нито да сключва заеми, както и да залага дружествените параходи или да намалява или увеличава основния си капитал, без съгласието на правителството.

„Чл. 6. Акциите на дружеството се приемат като гаранция или залог при всички обществени учреждения по изминатата им стойност.

„Чл. 7. Българското търговско параходно дружество може да паема параходи от други дружества за извършване на уговорените рейси, ако тия параходи се одобряват от правителството.

„Чл. 8. Дивиденда, който дружеството раздава, не може да надмине 12% от вложенния капитал. Когато печалбата е по-голяма от 12%, сетажка се стнася за увеличаване фонда за купуване параходи.

„Чл. 9. Специална комисия, в която ще влизат вещи лица, назначени по взаимно съгласие на държавата с дружеството, ще определи какви трябва да бъдат параходите, които дружеството ще поръча и купува от втора ръка; във всеки случай, те ще трябва да отговарят на изискванията за транспорта на пътниците и стоките. Само след произнасяне на комисията и след утвърждението решението на последната от правителството, дружеството може да пристъпи към поръчката или покупката на нужните параходи.

„Чл. 10. При приемането на новите параходи, пробните пътувания трябва да реализират бързина с една миля повече в час от уговорената в настоящия договор минимална скорост.

„В договорните линии могат да се пускат в движение само такива параходи, чиято пригодност е установена от правителството.

„Чл. 11. Българското търговско параходно дружество се управлява от един съвет, състоящ се от 6 члена, всички български подданици; четирима от тях се избират по тайно гласоподаване от общото събрание на акционерите за 3 години, а останалите двама се определят от правителството.

„Членове на управителния съвет могат да бъдат само ония избрани акционери, които притежават най-малко 10 поименни акции.

„В управителния съвет влиза по право и директора на дружеството с право на глас.

„Представител на дружеството е управителния съвет.

„Чл. 12. Членовете на управителния съвет дават гаранция за своето управление в размер 15.000 л.

„Чл. 13. Правителството назначава в общото събрание на акционерите един свой представител, който представлява акциите, притежавани от държавата.

„При избиране членовете на управителния съвет от общото събрание на акционерите, правителственият делегат не взема участие, а гласуват само акционерите.

„Чл. 14. Правителството, като притежател на 1.250 безименни акции, има ето гласа.

„Чл. 15. Правителството упражнява чрез свои органи постоянна контрола върху делата на дружеството, що се отнася до точното спазване постановленията на настоящия договор.

„Чл. 16. Всеки три години една комисия, състояща се от 6 души, по двама представители на договорящите страни и по един на крайморските търговско-индустриални камари, се събира и дава мнение, ще трябва ли да се изменят уговорените линии и размера на субсидията и как. По искане на коя и да е от договорящите страни, комисията може да се свика и преди 3-годишния срок.

„Чл. 17. Българското търговско параходно дружество уведомява своевременно правителството и публиката за разписанията на уговорените линии и техните изменения.

„Чл. 18. Правителството има право да иска спиране на параходите и в пожитни пристанища, които не фигурират в разписанията на уговорените линии, без да плаща дължителна субсидия, стига само с това да не се пречва за спазване разписанието на респективните линии с разположените параходи, както и да не се ошетяват интересите на Българското търговско параходно дружество.

„Чл. 19. Правителството утвърждава максималните тарифи за превоза на стоки и пътници, които не могат да бъдат по ниски начин по-високи от тарифите на редовните конкурентни параходни дружества.

„Чл. 20. Всички съглашения на Българското търговско параходно дружество с други предприятия, които съглашения имат за цел намаление на конкуренцията, особено ония досежно размера на тарифите и разпределение сфери на дейността, стават само със съгласието на правителството.

„Ако до два месеца правителството не се произнесе върху подобни съглашения, Българското търговско параходно дружество може да постъпи както намери за добре.

„Правителството си запазва правото да не одобрява ония съглашения, които съ противни на икономическите интереси на страната.

„Чл. 21. Срещу получаваната субсидия дружеството извършва следните услуги:

„а) пренася пощата безплатно;

„б) пренася с $\frac{1}{2}$ такса войските и припасите им при редовните рейси;

„в) пренасяне безплатно, по именовано искане на легациите и консултвата на царството, бедни български граждани.

„Чл. 22. По искане на правителството, Българското търговско параходно дружество се задължава да му дава месечни статистически сведения и отчети относно движение на параходите, стоките и пътниците.

„Чл. 23. Както на борга на дружествените параходи, така също и в агенциите се излагат оплаквателни книги на разпосложени на публиката. Те могат да бъдат прегледани във всяко време от страна на респективните власти, консултства, правителствени контролни органи и взео друго обществено учреждение, определено от правителството.

„Чл. 24. В случай на неизпълнение на задълженията от страна на Българското търговско параходно дружество

ство, постигнато с тоя договор, то се глобява от правителството, както следва:

„а) когато парахода пропуше да се спре в некое от означените в разписанието български пристанища, глобява се с 200 л.;

„б) когато не се изпълни некой от уговорените в тоя договор рейси, глобява се с 2.000 л.

„За случаите в пунктове а и б нема да се вземат във внимание ония нередовности, които сж предизвикани вследствие на извънредни обстоятелства (повреди на парахода, авария и др.), които, въпреки положените усилия от страна на екипажа, не сж могли да се избегнат.

„Глобите се налагат от правителството и се одържат от субсидията, като се изчисляват върху базата, приета за пресметане субсидията, т. е. по паритетния курс на английската лира.

„Чл. 25. Всички правилици от публичен характер, относително управлението на дружеството, се изработват от управителния съвет на дружеството и се утвърждават от правителството.

„Устава на дружеството може да бжде изменяван от общото събрание на акционерите, само ако измененията не противоречат на настоящия договор. Потвържденията и измененията на устава стават съгласно търговския закон.

„Чл. 26. Настоящия договор отменя всички предишни договорни задължения на държавата към дружеството.

„Чл. 27. Тоя договор ще действува до 31 декември 1932 г. Той може да бжде унищожен преди този срок по взаимно съгласие на страните или по причините, отбелязани в устава, които допускат ликвидацията на дружеството.

„Чл. 28. Настоящия договор се освобождава от гербов налог, както и от всекакви други данъци, вржнини, такси и берни.

„София, 8 юлий 1921 г.

„Министър на железниците, пощите и телеграфите:

(п) **А. Ботев.**

„За Българското търговско параходно дружество, по пълномощно: (п) член от управителния съвет:

Н. Ю. Тодоров.“

Председателстващ Х. Манолов: Поради липса на кворум в момента, давам 10 минути одих, след който ще гласуваме предложението на министерството.

(След одих)

Председателстващ Х. Манолов: (Звън) Заседанието продължава. Ще гласуваме.

Като г. г. народни представители приемат предложението за одобрение договора за бъдащите правоотношения между държавата и Българското търговско параходно дружество във Варна, моля, да си вдигнат ръката. Министрство, Събранието приема.

Министър д-р Р. Даскалов: Прави предложение да се мине на седмата точка от дневния ред.

Председателстващ Х. Манолов: Има предложение от г. министъра на търговията и труда да се пререди дневния ред, като се мине на седмата точка.

Като г. г. народни представители приемат така направеното предложение, моля, да си вдигнат ръката. Министрство, Събранието приема.

Подпредседател: **Х. Т. МАНОЛОВ.**

Заместник-секретар: **Х. ПЕНЧЕВ.**

Началник на Стенографското отделение: **Т. Гълъбов.**

Моля секретаря да прочете на първо четене законопроекта за допълнение чл. 1027 от гражданското съдопроизводство.

Секретар И. Гетов (з): (Чете)

„До XIX обикновено Народно събрание.

Г. г. народни представители! Съгласно чл. 108 от закона за нотариусите и мировите съдии, които извършват нотариални работи, от имотите, които сж продадени на публичен търг, надлежните мита по него се събират по най-последната цена, придобита при преданта. Съгласно измененията на гражданското съдопроизводство от 1912 г. и последующите години и закона за привилегиите и ипотеките, не е било определено кога и кой да събира тези мита. Купувачите, възползувани от непълнотите на закона, не сж искали от нотариусите актове за собственост за купените на публичен търг имоти, а сж искали от съдебните пристави да бждат въвеждани във владение в тези имоти на основание влезлото в законна сила определение на съдилищата за утвърдяване тази продаден и по този начин предвидените мита не сж внасяни, с което е лишено държавното съкровище от законните приходи. Безспорно е, че трябва да се премахне тази практика и се заставят купувачите да внасят тези мита по определената цена, указана по-горе, като ги внасят, за по-голема леснота, на съдебните пристави заедно с внасяне покупната цена на имота. В такъв смисъл трябва да се допълни чл. 1027 от гражданското съдопроизводство. В случай че купувача би поискал от нотариуса да извърши нужното, за да вземе надлежния акт, той — купувача — ще представи надлежния документ за внасяните на пристава мита за продажбата, за да ги не внася на нотариуса повторно.

Като се вземе всичко това пред вид, аз моля народното представителство да обещди и приеме предлаганото допълнение на чл. 1027 от гражданското съдопроизводство.

София, 30 юлий 1920 г.

Министър на правосъдието: **А. Радолов.**

„ЗАКОНОПРОЕКТ

за допълнение чл. 1027 от гражданското съдопроизводство.

„В чл. 1027 от гражданското съдопроизводство се прибавя алинея втора:

„Съдебния пристав събира от купувача предвидените мита за преминаване собствеността по публичните продажби съгласно закона за нотариусите и мировите съдии, които извършват нотариални дела“.

Председателстващ Х. Манолов: Ще гласуваме.

Н. Пждарев (д): Г. председателю! Имате само 53 души. Мислите ли, че може да се гласува?

Председателстващ Х. Манолов: Г. Пждарев оспорва кворума. Един от г. квесторите ще провери, колко души присъствуват. Моля, г. Дамянов!

Квестор Г. Дамянов (з): (След преброяването) 64 души.

Председателстващ Х. Манолов: Поради липса на нужния кворум, не може да се гласува законопроекта.

Заседанието се вдига за утре, в 2 ч. след пладне, с останалите неразгледани точки от дневния ред.

(Вдигнато в 6 ч. и 40 м. след пладне)